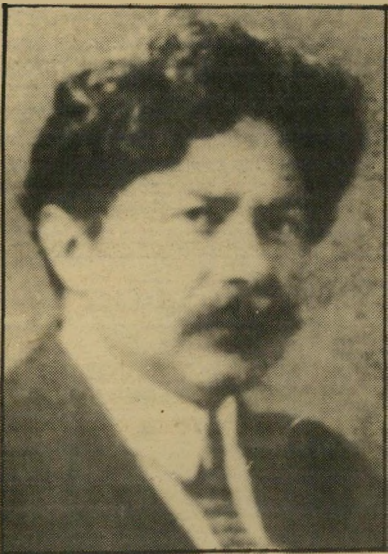

מיכתבים

הנוגעות ללשון העברית. אין שבוע, למשל, שאני לא קורא בכותרת העיתון על המצב בתחנות הקמח, כאילו הן התחנות האחרונות של החיטה ולא התחנות שלה וכו' וכו'.
אברהם בריגלי, רמת השרון

דאגה קולניאלית

עוד על כישוריו הבלשניים של רופא מראשית המאה (מיכתבים), העולם הזה 4.5.88.
ד"ר אהרון מוזיא לא רק סייע לאליעזר בכך יהודה באיתור המונחים הרפואיים למילוןו

משורר טשרניחובסקי עניין רב בלשון העברית

העברי, אלא אף חיבר בעצמו מילון רפואי עברי, אלא שהוא לא הספיק להוציא אותו לאור בעודו בחיים, ואחרי מותו, ב-1930, דאג רופא אחר, שגם לו היה עניין רב בלשון העברית, להוציא את המילון לאור.
אותו רופא היה ד"ר שאול טשרניחובסקי, כאותם ימים רופא של בתי-הספר העירוניים בתל-אביב, הירוע, כמוכונ, גם כאחד מגדולי המשוררים העבריים.

שלמה חרובי, תל-אביב

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות, מיטע-טיות או טכניות.

כתובת המערכת

קוראים המבקשים לכתוב למערכת העולם הזה מתבקשים לדייק בכתובת המערכת: רחוב גורדון 3, תל-אביב, מיקוד 63458.
בשעת הצורך ניתן גם לפנות בט"ל לפון 232262 (03), בפקסימיליה — 245242-03. מנרי 2009, ובטלסק 341667-03. RMYM JL

לצעוד או לסעוד

מימים ימימה היו לצדדים בכתבי-המשפט סיבות מקדימות לאי-הופעה לריון בענייניהם. תגובה לנימוק התחמקות מקורי, בימים שצדעות-המתנים היתה קודמת לכל יום עצמאות, הביא העולם הזה בגליונו שהפיע השבוע לפני 25 שנה, למחרת יום-העצמאות ה'15.

אב בית-הדין הרבני בחיפה לא התלהב כל-כך מהצעה. כאשר הוא התבקש לצהות בירור תביעות-גירושין בשל הטענה שהבעל משתתף בעעדה, סירב הרב בהנמקה הבאה: "מוטב שהוא ידאג שמישפחתו תהיה בין הסועדים, מאשר שתוא יהיה בין הצועדים!"

(המשך מעמוד 3)

התארגנה לעמותת מיפגשי-חברים וקראה לעצמה סקופ (סימפאטיה, קפה ופוליטיקה).

● אחד ממעריציו ראש המפד"ל החדש, הפרופ' סור אבנר שאקי, מוציא לאור עיתון המרבה בשיבתו של שאקי. שם העיתון: אשד"ח (אימרי שוריי רעת-תורה).

● אירגון רופאי השניים הפרטיים יצא בתוכנית מברשות (מיסגרת כריאות-שיניים בתשלום מיס).

● ומישררה-מיסטר הודיע על הקמת מצ"ל"ה (מועצה ציבורית לצימצום העבריינות). גרישון גוטסמן, חיפה

בתי-הכנסת בבוקרשט

על שריפה שלא היתה (התשקיף), העולם הזה 23.3.88.

לפני חודש נפגשתי עם פקיד בכיר במישרר-התיירות הרומני בבוקרשט. באותה פגישה הביע האיש השתוממות מפירסום הידיעה בהעולם הזה בדבר שריפת בתי-הכנסת הגדול ביותר בבוקרשט. הוא אמר שאין לידיעה הו כל אחיה במציאות.

נסעתי באופן מיוחד וצילמתי את שלושת בתי-הכנסת של בוקרשט. הם עומדים על תילם. על שניים מהם קיימת שמירה קפדנית ובית-הכנסת השלישי, שהוא סגור ואינו פועל, הוכרז כמונומנט ארכיטקטוני על-ידי האקדמיה הרומנית.

רצוי מאוד שהעולם הזה יפרסם עוכרה זאת ויודיע על הטעות, מאחר והעולם הזה מתורגם לרומנית והגורמים הממשלתיים ברומניה מוציאים עניין רב בפירסומים בהעולם הזה.
אילן שוררין, תל-אביב

אופוס 49 מס' 1

על זהות מלחין שירו של היינריך היינה (יומן אישי), העולם הזה 20.4.88.

השיר שני הנוגדורים של היינריך היינה (שחושמע על-ידי השר בלא תיק ייגאל הורוביץ בטלוויזיה בוקרשט לפרשת לבון), הולחן על-ידי רוברט שומאן (אופוס 49 מס' 1) ולא על-ידי פראנץ שוברט.
זלמן שובל, תל-אביב

פה מפיק מרגליות

על יתרון ההבדל בין המינים (מצ"א את המאצ' שלה), "רינוני רון", העולם הזה 13.4.88.

כל הכבוד למרגלית צנעני שלנו. תמיד ידעתי שלנו, הימנים, יש יותר שכל מאשר לכולם. אך שהפה של מרגלית מפיק מרגליות: זה דבר נפלא, השוני הזה בין זכר לנקבה! מסכים איתך בהחלט, יא מרגלית, יא עיוני! אברהם קהלאני, ירושלים

בעין בלתי-מוזינית

על שיאי-קשישות (התמרוקים), העולם הזה 6.4.88.

העובדה ששנים מאריכות ימים, ככל אופן יותר מגברים, היא עובדה ידועה. מה שמעניין להוכיח (בקשר לקטע במדור התמרוקים, שסיפר על מותה של האשה הקשישה בעולם, בגיל 112) הוא, כי לפי ספרה-שיאים של נוס, האדם הקשיש ביותר שחי אי-פעם עלי אדמות (עם קבלות, ז.א. עם תעודת-לידה מקורית) גם היה אשה: היתה זאת ניריווקית בשם דלינה פילקינס, שנולדה ב-4 במאי 1815 ושנפטרה ב-4 בדצמבר 1928, כך שחיייתה בריוק 113 שנים ו-214 ימים. אגב, היא התגאתה בכך שמעולם לא נוקקה למשקפיים.
אלי גרינשטיין, נבטחיים

טחינת הלשון העברית

על שגגות מצויות בעיתונות העברית (זה כתוב בעיתון), העולם הזה 6.4.88.

לוא היתה השגגה היחידה של העיתונות העברית מסתכמת בכך שהיא קוראת לדוגמנית-שחקנית חלי גולדברג בשם שגוי (גולדברג), תוך השמטת האות נו"ן משמה, ודברים דומים, זה לא היה סוף העולם. אבל יוסיים אני מגלה בעיתון שגיאות-אימים,

עוד מילה המתחילה להתקבל, ושגולדה לא מכבר בשבועון זה: "בלי-פנים". מזמן היה צורך במילה שתגדיר את אופיים של אותם נשים ואנשים המבלים בדרך-קבע במסיבות ובמועדוני הבילוי, כחלק (אולי עיקרי) של אורח-החיים שלהם. יצרתי את המילה בליין, על-מישקל עניין, ונראה לי שהיא מתאימה. היא כבר התחילה להופיע במדורים המתאימים של שאר העיתונים, והרתי בדרך המלך לאוצר השפה העברית.

רשימה שחורה

"העולם הזה" מזהה מזה 38 שנים במקור מות שונים ובצורות שונות. מדי פעם מתחלפות האמיתות והשיטות, אך החרם עצמו נשאר על כנו.

אולם כמעט מעולם אין איש מזהה בהרם זה. כשנסמרת לנו מודעה מיסחרית ובעבור יום מבטי לים את ההזמנה באורח מיסחורי, לעולם אין מודים בכך שהמניע הוא פוליטי. כאשר הרמטב"ל ביטל לפני 38 שנים את הזמנת הגליגנות של העולם הזה למחנות צה"ל, היה בפיו תירוץ כלשי הן חלילה לחשוב שזה עניין פוליטי: לכן זה מרענו כאשר משהו מורה בעניין במה מלא.

לא-מכבר פירסם אמיר רותם במקומון הנער כתבה על השדדן אורי לרטן. זה סיפר ויבכונות

אמיר רותם — יחצנים

זיו גביון — יחצנים

מוציא-צדקה, וכי השאר גילה... היתה גם רשימה של אנשים שהיה אסור להזכיר אותם. אני חבב את אורי אבנר ברשימה הזאת... העובדה היתה ידועה לי, כמובן, אך תמיד חוכ"חשה בתוקף.

ועל רקע אחר: בסיפור על הסרט ינאי ספאלין סיפרה יעל ישראל במוסף תוחם של ענף המישרר על התמריסאי גרוב לווייתן, יצר הסרט. לווייתן היה נער בקיבוץ, בן דוד שהשתחרר בהדרגה מכבלי הקולקטיביות הרעיוניות... עברו עוד כמה שנים, וכשבני דודו הפכו לנערים, אף הענו להגניב לקיבוץ את העולם הזה..."

אורי אבנר

לא מכבר קראתי מאמר של אהרון אמיר, המשורר והמתרגם, ממיסרי תנועת הכנענים בשעתו. במאמר נתקלתי במילה "יחצנות". שמחתי, אם מילה זו מופיעה במקום הזה, סימן שהתקבלה סופית לשפה העברית. היה לי רגע של סיפוק, כי אני יצרתי את המילה הזאת.

במשך שנים הרגיו אחי צירוף-המילים המ"גוסם, אי-שיחסי-הציבור של... ובעיקר "אשת-יחסי-הציבור של..." (בעיקר, כי במיקצוע זה, מיספר הנשים עולה בהרבה על מיספר הגברים). כמשך זמן רב היפסתי מילה עברית פשוטה, ולא מצאתי. לבסוף החלטתי ליצור מילה על-ידי צירוף ראשי-המילים של יחסי-הציבור: יחצ"ן, יחצ"נית, יחצנות.

כאשר החלה המילה הודדת לשימוש — הרי גם לאחרים נמאס צירוף-המילים הג'ל — החלטתי להשמיט את הג'ושים, ומאז אנחנו כותבים בשבועון זה יחצן, יחצנית, יחצנות. אני מודה שהיה במילה שמץ של הסתייגות מן המיקצוע הזה. המילה המקבילה — יחסן, יחסנית, וכו' — היא בעלת נימה שלילית.

מיקצוע היחצנות יכול להיות מועיל, כאשר הוא עוזר לאמצעי-התיקשות לקבל מידע מהימן, לפי צרכיהם. כך עשו כמה מן היחצנותיות הוותיקות, כמו שתי המיחות" של המיקצוע — מידי זיכרוני ומידי כריסוף, וגם אחרות מן האחריות-למיקצוע המחנות-תיקשות. אולם בהדרגה חרגו היחצנים מעבה לתחום זה. זה קרה במידה רבה באשמת העיתונאים והעיתונות.

כאשר העיתונאים מתעצלים, וכאשר היחצ"נית מצטיינות בעודף מרץ, קורה דבר שהוא בעיניי שלילי מאוד: היחצנים תופסים את מקום העיתונאים. בלומר, שרי העיתונות מתמלאים בחומר מפוברק, שנולד ונוסח במישרים של יחצנים. זהו חומר-תעמולה, שנועד לרומם ולקלס את הלקוחות — אמני-הידור, פוליטיקאים, ציידים, הוצאות-ספרים — והוא נדרש כלל באנאלי, בלתי-ברור, ולעתים גם בלי קשר לעובדות, לאמת ולאמת-מידה של ביקורת סבירה.

יש כיום מדורים שלמים בעיתונים, וכתובים כל-כולם על-ידי יחצנים ויחצנות, אף שמת"ג נוססים עליהם שמותיהם של עיתונאים מכובדים. יש נרמה לי שיעיתונות מסוימים מלאים בחומר יחצני, התופס בהם יותר מחצי-השטח. העיתונות אינם פשוט אוספים את הקומנטיקטים של היחצנים, מעתיקים אותם או מחברים אותם בסביבה ומגיישים למערכת.

זאת אינה עיתונאות, אלא עיתונות וסליחה, מילה אחרת שהמצאנו בהעולם הזה לפני 30 שנה, כי כאן לא קובעת האמת, אלא הנחיות. האולי פה ושה, גם שותר.

אוסרים לי שיעיתונאים מתארגנים, שתיכרו תקבון של אתיקות, וכו'. חוששני שזה לא יעזור — כל עוד רמת-האתיקה ומדר-העצלנות בכל-י התיקשות הם כמו שהם.

ומה עושה הבליין?

על כל פנים, המילה "יחצנות" חדרה לשפה, ועוד מעט היא תהיה "טיבעית" כמו המילה "אמר-גנות". מי שחושב שהיא מילה תלמודית — כמו אמרכלות, למשל — טועה. גם היא נולדה בהעולם הזה. האבא שלה היה אורי סלע. קדמו לכך לבטים רבים. המילה הקדמת — אימפרסריו — היתה מסודבלת תורה. חיפשנו מילה, התייעצנו הרבה, עד שמצאנו את זו, צירוף של "מארב" ו"אמנות".